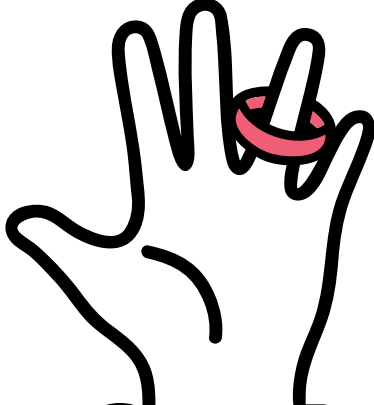

ÇOCUK EVLİLİKLERİ VE İNSAN TİCARETİ

**Çocuk
Gelinler**

İnsan ticareti nedir?

İnsan ticareti; kişileri zorla fuhuş, esaret benzeri uygulamalar, dayak ya da zulüm, az ücretle çalıştırma ve sömürüye dayalı ev içi hizmetlere maruz bırakma gibi istismar ya da sömürü türlerine dahil etmek amacıyla kandırma, zorlama ya da zor kullanma, borç köleliği ya da dolandırıcılığını da içerecek biçimde sınırlar içinde ya da sınırlar arasında istihdam etme ve kişileri nakletme eylemlerinin tümünü kapsar (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun tanımıdır.). Uyuşturucu ve silah kaçakçılığından sonra üçüncü büyük organize suç, insan ticaretidir.

Çocuklara yönelik ticari cinsel sömürü ne demektir?

Sömürüyü gerçekleştiren kişiler, araçlar ve üçüncü şahıslar arasında çocuğun para, mal ya da aynı (nakit olmayan) armağanlar karşılığında cinsel amaçlarla kullanılmasıdır. Bu ihlal, bir ya da daha fazla tarafa kâr getiren ticari bir alışveriş sonucu gerçekleşmektedir.

Çocukların cinsel istismarı ve ticari cinsel sömürü aynı şey midir?

Hayır! Cinsel istismarda ticari karşılık yoktur. Ancak, cinsel sömürü aynı zamanda istismardır. Bu iki kavramı birbirinden ayırmak zordur, zira, örneğin ev içinde çalıştırılan kız çocuklar cinsel istismara karşı daha savunmasızdır ve sık sık buna maruz kalır. Benzer biçimde, pornografik amaçla çekilmiş çocuk istismarı görüntüleri ticari amaçla kullanıldığı gibi, ticari olmayabilir de.

İnsan kaçakçılığı ve insan ticareti aynı şey midir?

Hayır! İnsan ticaretinde kişiler rızaları olmadan ya da rıza varmış gibi gösterilerek, yani baskı, korkutma, şantaj gibi yollarla ikna edilerek bir yerden bir yere güç kullanarak götürülürler. İnsan kaçakçılığında ise başka bir ülkeye taşınmayı kabul etmiş göçmenler söz konusudur.

“Kaçakçılık bir göç meselesi, insan ticaretiyse bir insan hakları meselesidir.”

Çocuklara yönelik ticari ve cinsel sömürüyü engellemek için kurulmuş ağlar:

Uluslararası: ECPAT International (Çocuk Fuhuşu, Çocuk Pornografisi ve Cinsel Amaçlı Çocuk Ticaretine Son)

Ulusal: Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürüyle Mücadele Ağı

Çocuk yaştaki bireylerin evlendirilmesi, 'gelin' hem evde ücretsiz/daimi bakım hizmeti verip hem de cinsel olarak eşine hizmet edeceğinden, ticari cinsel sömürü olarak düşünülmelidir.

Türkiye'de bu suç ne kadar yaygındır?

Türkiye, insan ticaretinde hem transit hem hedef ülkelerden biridir. Her yıl Uzakdoğu kentleri ile Rusya, Moldova ve Ukrayna gibi ülkelerden 18 yaşından küçük kız çocuklar Türkiye'ye giriş yapmaktadır. Ülkesindeki zor koşullardan kaçmak ve çalışmak için gelen kız çocuklar insan kaçakçıları tarafından yaşam şartlarının çok iyi olduğu söylenerek ülkemize getirilmekte, cinsellik amaçlı pazarlanmakta ve onlar üzerinden elde edilen gelir doğrudan kaçakçılara aktarılmaktadır. Öldürmek veya sakat bırakmakla tehdit edildikleri için, ayrıca ekonomik ve duygusal açılardan güçsüz olduklarından, bu baskılara boyun eğmek zorunda kalırlar.

İnsan ticaretinin çocuk evlilikleriyle nasıl bir ilişkisi vardır?

Bir organize suç örgütünün kişilerin ulusal ve uluslararası alanda pazarlanmasına dayalı olarak yürüttüğü bir yasa dışı faaliyet olan insan ticaretine, kadınların para karşılığı satılmak suretiyle evlendirilmesi de dahildir. Kişileri bir yerden başka bir yere götürerek cinsel sömürü (seks işçiliği, zorla evlilik) amacıyla kullanmak küresel olarak yaygın bir ihlaldir. Ataerkilliğin egemen olduğu ülkelerde kız çocuklar ailelerinin gözünde genellikle değersizdir; bir eşya gibi muamele görürler ve evdeki varlıkları geçicidir, yani uygun bir eş bulununca gideceklerdir. İnsan tüccarları için kız çocuklar bir hedeftir. O uygun eşi bulmakla kandırılan, başka bir ülkede çok iyi koşullarda mutlu bir evlilik yapacağına inandırılan kız çocuklar, bu hayallerin hiçbirine erişmeden kendilerini seks işçiliği yaparken bulabilirler. Bazı ülkelerde insan ticareti yoluyla gerçekleştirilen cinsel istismarın nikah kıyılarak meşrulaştırıldığı bilinmektedir. Örneğin Mısır'da *yaz evliliği turizminin* Uzakdoğu ülkelerindeki seks turizminden tek farkı cinsel istismarın evlilikle örtülmesidir. Arabistan veya Libya gibi ülkelerden Mısır'a tatile gelen erkekler, kız çocuklarla tatil boyunca ücret karşılığında evli kalmakta, bu evlilikler turistler ülkelerine döndüklerinde bitmektedir. Kız çocukların bundan sonra hayatlarına nasıl devam edecekleri ise bilinmemektedir. İntihar, hamile kalma halinde bebeğin öldürülmesi vb. söz konusu olabilmektedir.

“ İnsan ticaretine, kadınların para karşılığı satılmak suretiyle evlendirilmesi de dahildir. ”

ECPAT International Ülke İlerleme Karinesi:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, insan ticaretini kapsayan koruma tedbirlerine karşı ulusal bir strateji benimsemiş, önleyici bir dizi çaba sarf etmiştir. Ancak çocuklara yönelik ticari cinsel sömürü hakkında, bilinçlendirme de dahil olmak üzere, bu suçun arkasındaki itme ve çekme faktörlerinin tespiti için yeterli faaliyetleri, çabaları yoktur.”

İnsan ticaretinin mağdurları kimlerdir?

Yetişkin kadın ve erkekler gibi, çocuklar da insan ticaretine konu olabilmektedir. Özellikle kız çocukların bir başka kente veya ülkeye götürülerek orada seks işçisi olarak çalışmaya zorlandığı bilinmektedir. İnsan ticareti mağdurları genellikle çocuklar ve 25 yaşına kadar olan kadınlardır. Mağdurların genellikle eğitim seviyesi düşüktür; eğitim görme olanakları ve buna bağlı olarak iş bulma umutları da ellerinden alınmıştır. Kız çocukları para ya da menfaat karşılığı evlendirmek de insan ticareti olarak düşünülmelidir.

Ticari cinsel sömürü çocukları nasıl etkiler?

- Çocuğun sağlıklı gelişiminin önünde bir engeldir.
- İnsanlık onurunun hiçe sayılması anlamına gelir.
- Fiziksel ve ruhsal açıdan hayati tehlike söz konusudur.
- Bu sömürüye maruz kalan çocukların cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma, şiddet görme, travmanın ömür boyu sürmesi, yaşamını yitirme vb. riskleri fazladır.

Çocuklarını para karşılığı evlendiren aileler de ‘insan tüccarı’ mıdır?

Evet! Çocuklarını evlilik için pazarlayan aileler de insan ticareti suçu işlemektedir. Bu aileler, ulus ötesi hallerde çocuklarını yapayalnız ve savunmasız bırakırlar. Kız çocuğun evlenip gittiği ülkenin dilini bilmemesi de onu iki kere güçsüzleştirmek demektir. İçinde bulunduğu durumdan kaçamayan kız çocuklar, çaresizlik içinde hayatlarına devam etmek zorunda kalırlar. Şikayet edebilecekleri hiçbir kurum, hiçbir hukuki yol bırakmayan dil bilmezlik sorunu sınır ötesi evliliklerde mani olunması gereken önemli bir konudur. İnsan hakkı ihlali ömür boyu sürer ve bu da hayat boyu işkence demektir.

İnsan ticareti mağdurlarının başvurabilecekleri bir yardım hattı var mı?

Evet! Alo 157 / İnsan Ticareti Mağdurları Acil Yardım ve İhbar Hattı aranarak yardım istenebilir.

“Çocuklarını başka bir ülkede para karşılığı evlendiren aileler de insan ticareti suçu işlemektedir.”

“ Özel sektör, çocuklara yönelik ticari cinsel sömürünün önlenmesinde kilit bir ortak-tır. ”

Çocuk fuhuşu nedir?

Uluslararası ECPAT'a göre çocuk fuhuşu, bir kişi cinsel amaçlarla bir çocuğun sunulduğu ticari bir muameleden istifa ettiğinde gerçekleşmiş olur. Çocuklar bu işi yöneten ya da denetleyen bir aracı veya çocukla anlaşmayı doğrudan kendisi yapan bir sömürücü tarafından kontrol altında tutulabilir. Yiyecek, kalacak yer ya da güvenlik gibi temel ihtiyaçları ya da okulda daha yüksek notlar, tüketim ürünleri satın almak için daha fazla cep harçlığı gibi ayrıcalıklar karşılığında da çocuk fuhuşa maruz kalmaktadır. Fuhuş eylemleri birbirinden farklı mekanlarda –genelevlerde, barlarda, evlerde, otellerde veya sokakta- gerçekleşmektedir. Burada mesele, çocukların hayatta kalabilmek veya tüketim ürünleri satın alabilmek için fuhuşa maruz kalmayı seçmeleri değildir. Koşullar, sosyal yapılar ve bireysel etkenler burada rol oynar; yetişkinler onların savunmasızlığında faydalanmakta ve cinsel olarak onları sömürmektedir. Bu nedenle, 'çocuk seks işçisi' gibi terimler kullanmak doğru değildir.

Seyahat ve turizmde çocuklar cinsel sömürüden nasıl korunabilir?

Fuhuş yoluyla çocuklara yönelik ticari cinsel sömürü küresel bir sorundur ve çocuk pornografisi ve cinsel amaçlı çocuk ticaretiyle yakından ilişkilidir.

Çocuklarla cinsel ilişki talebi hem yerli hem de yabancı sömürücülerden gelebilir. Neredeyse dünyanın her yerinde, çocuklarla cinsel ilişki yönündeki yerel talep, herhangi bir ülkedeki yabancı talepten sayıca fazladır. (Çocuklara yönelik Ticari Cinsel Sömürü Hakkında Soru ve Cevaplar Kitapçığı, Uluslararası ECPAT)

Çocukların cinsellik amaçlı turizmden korunmasına yönelik etik ilkeler, 1998 yılında ECPAT İsveç tarafından, İskandinav tur operatörleri ve Dünya Turizm Örgütü'nün işbirliğiyle kabul edilmiştir. Bu ilkeler, kabul eden şirketleri aşağıdaki maddelerde belirtilen sorumlulukları yerine getirmeleri konusunda teşvik eder.

- Çocuklara yönelik cinsel sömürüye karşı kurumsal çapta etik bir tutum belirlemek.
- Menşe ülkeler ve gidilen ülkelerdeki personeli bu konuda eğitmek.
- Şirketlerle yapılan sözleşmelere, çocuklara yönelik cinsel sömürüyü bütünüyle reddeden bir madde koymak.
- Kataloglar, broşürler, posterler, uçaklarda yolculuk sırasında gösterilen filmler, üzerinde ticari cinsel sömürü hakkında bilgi veren biletler, internet sayfaları gibi bilgilendirici ve bilinç oluşturmaya yönelik materyal hazırlamak.

- Gidilen ülkelerde yerel 'kilit kişiler' belirlemek.
- Bu kriterlerin uygulanmasına dair yıllık raporlar hazırlamak.

Çocuk ticaretini önlemek için dünya çapında hangi adımlar atılmıştır?

İsveç'in başkenti Stockholm'de 1996 yılında yapılan Birinci Dünya Kongresi'nde ve 2001'de Japonya'nın Yokohama kentinde düzenlenen Beşinci Dünya Kongresi'nde, aralarında Birleşmiş Milletler temsilcileriyle sivil toplum örgütlerinin de bulunduğu katılımcılar, çocuklara yönelik ticari cinsel sömürüye karşı küresel işbirliği yapmayı taahhüt etmişlerdir. Stockholm Eylem Planı'nda da açıkça belirtilen bu taahhüt, 90'ların ortasından itibaren 161 ülke tarafından benimsenmiştir.

Çocukların ticari cinsel sömürüden korunmasına yönelik ifadeler içeren Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 1990'da yürürlüğe girmiş ve neredeyse bütün ülkeler tarafından kabul edilmiştir.

Bu sözleşmeye ek olarak 2002 yılında yürürlüğe giren Çocuk Satışı, Çocuk Fuhuşu ve Pornografisi Hakkında İhtiyari Protokol, özel olarak çocuklara yönelik ticari cinsel sömürüyü ele alır.

İnternet şirketleri ve bilişim endüstrisi çocuk ticareti ve cinsel sömürüyü önlemede etkin rol oynamalıdır:

- Etik ilkeleri benimsemeli,
- Çocuk pornografisine yer vermeyi reddetmeli,
- Vakaların belirlenmesi ve bildirilmesi için yardım hatları kurmalı,
- Yasa uygulayıcılarla işbirliği yapmalıdır.

SABANCI VAKFI
HİBE PROGRAMLARI
KAPSAMINDA DESTEKLENMEKTEDİR